

Esther van Fenema

Laat Greta niet eenzaam opdraaien voor onze zonden

MATS VAN SOOLINGEN

Help de helpster

Het fenomeen Greta Thunberg fascineert me als psychiater steeds meer. Je kunt haar boodschap omarmen of verwerpen, maar de impact van dit 16-jarige autistische meisje is indrukwekkend. Ze doet denken aan Jeanne d'Arc die op haar 13de voor het eerst de stem van God hoorde en vervolgens als boegbeeld Frankrijk voorving in de strijd tegen de Engelse invasie. Greta heeft een duidelijke missie en waarschuwt ons voor het naderende onheil van de klimaatcrisis. Het kan zijn dat ze gestuurd wordt vanuit belangengroeperingen binnen de klimaatlobby, maar ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat ze ook een sterke innerlijke overtuiging ervaart als ze onze wereldleiders verontwaardigd toespreekt.

Bijna tien jaar geleden zagen we een andere puber met een missie, Malala, die met haar 17 jaar de jongste Nobelprijswinnaar ooit was. Ze kwam op voor onderdrukte meisjes en vrouwen door het wangedrag van de Taliban wereldkundig te maken. Toch houdt Greta ons sterker in haar greep. Misschien omdat ze moeilijk te doorgronden is, kind noch volwassene lijkt, vrouw noch meisje. Met haar activistische leefstijl is ze inmiddels ook een symbool voor veel jongeren die wanhopig willen ontsnappen aan de commerciële leegte van Facebook en Instagram. Greta is gepassioneerd en authentiek en ze laat zien dat je het verschil kunt maken door ergens voor te gaan; de comebackkid van het activisme. Toch speelt er meer, want haar boodschap gaat ons allemaal aan – of we dat nou willen of niet. In haar strijd om de mensheid te

redden van de ondergang gaat ze zo ver dat ze bereid is om zich voor ons op te offeren en dat omringt haar met een zweem van heiligheid. Ook Christus trok zich het welzijn van de mensheid zó aan, dat hij zich letterlijk liet kruisigen voor onze zonden. Grote bedreigingen, zoals klimaatcrisis en zondeval, kunnen we als mensheid blijkbaar niet zelf het hoofd bieden. We zoeken dan houvast in iconen, outcasts, zoenoffers en zondebokken. Denk aan de Maya's in Peru die (gehandicapte) kinderen offerden om de goden gunstig te stemmen of het meisje van Yde dat waarschijnlijk lang voor onze jaartelling werd geofferd in Drenthe. Wij vinden onszelf rationele wezens, maar als het spannend wordt hunkeren ook wij naar symboliek en plaats en we meisjes zoals Greta maar wat graag op een voetstuk. Haar autisme speelt een onmiskenbare rol in haar gedrag en de bijzondere positie die ze inneemt. De Oostenrijkse psychiater Leo Kanner en zijn landgenoot en kinderarts Hans Asperger, publiceerden in de jaren veertig van de vorige eeuw hun befaamde artikelen over kinderen met autisme. Ze beschreven hoe deze kinderen extreem in zichzelf waren gekeerd en in een andere wereld leken te leven. Ook bleken ze opvallend naïef en hadden ze weinig kennis en inzicht in hun sociale omgeving, waardoor Kanner de term 'autistic aloneness' introduceerde.

Tijdens de laatste klimaatmars in Den Haag scandeerde de jeugd 'let's make the world Greta again!' Ik zou het willen omdraaien: laten we Greta weer als een van ons beschouwen zodat ze niet eenzaam opdraait voor onze zonden. ■